

KARTA EWIDENCYJNA OBIEKTU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

d. HANGAR LOTNISKA GOCŁAW Z WIEŻĄ KONTROLI LOTÓW ob. Centrum rekreacyjno-rozrywkowe

2. Czas powstania

1945-1946 r.

3. Miejscowość

WARSZAWA,
PRAGA POŁUDNIE

9. Materiały graficzne

Widok od strony południowej

Wieża kontroli lotów

Widok od strony północnej

4. Adres (ulica, nr posesji)

Wał Miedzeszyński 646,
03-944 Warszawa

5. Przynależność administracyjna

Województwo mazowieckie

Powiat Warszawski

Gmina Praga Południe

6. Współrzędne geograficzne

N: 52°13'18.0

E: 21°05'05.0

7. Użytkowanie obecne

Hala sportowa,
Sala zabaw,
Klub rozrywkowy.

8. Stan zachowania

Dobry

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

14 lipca 2014r deweloperska firma Dantex, działając z upoważnienia Areoklubu Warszawskiego złożyła do dzielnicowego wydziału architektury i budownictwa wniosek o rozbiórkę hangaru z wieżą kontroli lotów.

Budynek jest w dobrym stanie technicznym użytkowany jako centrum rekreacyjno-rozrywkowe.

Należy ujednoczyć elewacje usuwając substandardowe szyldy i reklamy.

Budynek powinien zostać objęty ochroną konserwatorską poprzez włączenie do Gminnej Ewidencji Zabytków.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

Wiktor Maurycy Lach, 28 listopada 2024r.

Wiktor Lach

1. Miejscowość	WARSZAWA	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres d. HANGAR LOTNISKA GOCLAW Z WIEŻĄ KONTROLI LOTÓW, ob. Centrum rekreacyjno-rozrywkowe Wał Miedzeszyński 646, 03-944 Warszawa	6. Zawartość załącznika HISTORIA ZABYTKU OPIS ZABYTKU ZDJĘCIA MATERIAŁY ARCHIWALNE
2. Gmina	PRAGA-PÓŁUDNIE		
3. Powiat	WARSZAWSKI		
4. Województwo	MAZOWIECKIE		

Goclaw przyłączono do Warszawy w 1916 roku, wraz z Saską Kępą oraz Grochowem. Była to wtedy wieś, którą umiejscowić można w rejonie dzisiejszej ulicy Poligonowej. W roku 1933 roku zdecydowano o budowie lotniska rekreacyjno-sportowego, przeniesionego z Mokotowa. Była to wielka inwestycja, która miała kosztować ok. 40 mln ówczesnych złotych. Budowę finansowało Ministerstwo Komunikacji. Bagniste tereny Goclawia musiano osuszać za pomocą specjalnych kanałów, m.in. służył do tego kanał Wystawowy. Tereny sąsiadujące z Goclawiem musiano osuszać za pomocą specjalnych kanałów. m.in. służył do tego kanał Wystawowy. Lotnisko Aeroklubu Warszawskiego uruchomione zostało po zakończeniu II wojny światowej.

Oficjalną działalność Aeroklubu Warszawskiego z siedzibą na Goclawiu reaktywowano 20.09.1945 roku. Jako pierwszy zbudowano hangar drewniany, a potem doszły jeszcze dwa metalowe. Wszystkie trzy hangary stoją do dziś z małymi przeróbkami niedaleko wylotu ulicy Fieldorfa na Wał Miedzeszyński. Początki były trudne, można było prowadzić jedynie kursy teoretyczne z modelarstwa, szybownictwa (170 osób), pilotażu (300 osób), później także ze spadochroniarstwa. Kursanci właściwie nie mieli warunków do nauki, zajęcia były prowadzone w liceum samochodowym przy Hożej i w gimnazjum im. Władysława IV w małych salkach, w których część kursantów musiała stać po kilka godzin.

W drugiej połowie roku 1946, po otrzymaniu pierwszych samolotów Po-2 rozpoczęto loty treningowe. Niedługo potem można było już zacząć zajęcia praktyczne i loty szkolne, ponieważ aeroklub dostał kilka niemieckich samolotów i szybowców z demobilu wojskowego. Było to: 5 szybowców Jezyk, 5 szkolnych SG-38, później także sprowadzono kilka pajprów, jaków, RWD-21 i RWD-13 z Rumunii, rosyjskiego dwupłatowca AN-2 na potrzeby spadochroniarzy oraz samoloty sportowe i akrobatyczne. Do roku 1950 istniała już sekcja modelarska, samolotowa, szybowcowa, spadochronowa, a 15.10.1953 doszła także balonowa.

Lotnisko istniało do połowy lat 70-tych. Jego obecność przegrała z naciskiem na zapotrzebowanie powierzchni mieszkaniowych. Pierwsze plany nowego osiedla pojawiały się na już na początku dziesięciolecia. Ostatecznie prace budowlane w zespole mieszkaniowym Goclaw-Lotnisko rozpoczęły się w roku 1977. Za ich przebieg odpowiadała Robotnicza Spółdzielnia Mieszkaniowa "Osiedle Młodych". Było to pierwsze osiedle w stolicy, którego projekt był tematem międzynarodowego konkursu architektoniczno-urbanistycznego. Projektantem osiedla został Tadeusz Mrówczyński, ówczesny wiceprezes SARP, odpowiedzialny m.in. za zaprojektowanie układu zachodniego Muranowa czy Służewa. Osiedle położone jest wewnątrz ciągu ulic na planie elipsy (Abrahama, Umińskiego, Meissnera, Jugosławińska), w którym dwie przecinające się ze sobą drogi (Fieldorfa, Bora-Komorowskiego) dzielą Goclaw na cztery osiedla: Orlik, Wilga, Jantar i Iskra. Lotnicza przeszłość upamiętniona została również w nazwach ulic (Samolotowa, Horbaczewskiego, Dedala, Orlego Lotu, Polskich Skrzydeł, Awionetki RWD, Meissnera). Charakterystyczny jest układ urbanistyczny budynków o układzie heksagonalnym, który kojarzyć może się ze wspomnianym założeniem gdańskiej Zasp.

Swoją siedzibę miały tutaj także takie firmy jak:

- . PUL – Przedsiębiorstwo Usług Lotniczych, którego samoloty wylatywały m.in. na loty patrolowe lasów;
- . ZUA – Zakład Usług Agrolotniczych mający wyłączność na loty widokowe i opylanie, którego samoloty latały do Sudanu, Etiopii i innych krajów nie tylko Afryki;
- . lotnictwo sanitarne z helikopterami ratunkowymi i samolotami ze znakiem Czerwonego Krzyża;
- . LZN – Lotnicze Zakłady Naprawcze, remontujące szybowce z całej Polski, których następcą została firma YALO;
- . Warszawskie Zakłady Spadochronowe, w których szyto i naprawiano spadochrony.

Goclawiu ustanowiono wiele rekordów Polski i świata, „wychowało” się na nim mnóstwo lotniczych gwiazd jak: światowej sławy szybowniczka Pelagia Majewska, która ustanowiła osiem rekordów świata i jako pierwsza i jedyna kobieta na świecie otrzymała medal Lilienthala, także szybowniczka Renata Szemplińska, Maria Puchar trzykrotna spadochronowa mistrzyni Polski; Witold Rychter pilot samolotowy, kierowca samochodów rajdowych i autor wielu książek o lotnictwie i motoryzacji.

I choć w czasie zagrożenia powodziowego trzeba było transportować samoloty na lotnisko Okęcie i choć skoki spadochronowe na Goclawiu zostały na jakiś czas wstrzymane ze względu na tragiczny wypadek, kiedy to w Wiśle utopiło się dwóch spadochroniarzy, to jednak nie wydarzyły się tu żadne większe nieszczęścia.

Lotnisko na Goclawiu zostało zamknięte w 1977 roku. Do dzisiaj śladem po lotnisku są trzy hangary przy Wale Miedzeszyńskim. W największym z nich miało powstać Muzeum Lotnictwa Polskiego, jednak nic z tych planów nie wyszło. Zamiast muzeum w hangarze powstało lodowisko, które jednak nie działało zbyt długo, bo tylko przez dwa lata do 1987 roku. Do 2001 roku w hangarach miała swoją siedzibę firma Yalo specjalizująca się w budowie prototypów i naprawie prywatnych samolotów i szybowców, jak również restaurowaniu maszyn z drugiej wojny światowej na zlecenie Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie. We wrześniu 2001 roku firma przeniosła się na lotnisko w Modlinie.

Opis:

Budynek ceglany z konstrukcją hali podciągowo-wiązarową. Od frontu elewacja 38-osiowa parteru. Elewacja tynkowana, od strony płyty lotniska okładziny i pasy przeszkleń doświetlających, cokół pokryty dwoma rzędami płytek ceramicznych. Budynek wieży kontroli lotów wyniesiony ponad poziom części techniczno-administracyjnej.

Lata 70-te.

Widok od strony d. płyty lotniska

Detal konstrukcji zadaszania hangaru

Opracowanie załącznika:
(data i podpis)

28 listopada 2024, Wiktor Lach